

УДК 338.43.639.2

В. А. Ткачук,

д. е. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародної діяльності та розвитку, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9684-8625>

Ю. В. Негода,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9714-5438>

Л. А. Олійник,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8163-3763>

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.18.19

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ТА ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ: ПРІОРИТЕТИ ТА ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНІ МЕТОДИ

V. Tkachuk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work, International Activity and Development, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Yu. Nehoda,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

L. Oliinyk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

STATE REGULATION OF FISHERIES DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF EMERGENCY AND FOOD CHALLENGES: PRIORITIES AND FINANCIAL AND ECONOMIC METHODS

Встановлено, що існуюча модель державного регулювання розвитку рибного господарства України оперує надмірно звуженим спектром методів та інструментів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарської та рибоохоронної діяльності, частина таких регуляторів є рудиментом командно-адміністративної системи, а інша частина — не забезпечує результативних стимулів щодо розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу індустрії аквакультури. Дослідження показали, що квінтесенцією недостатнього рівня ефективності державного регулювання рибного господарства України у 2007—2021 роках виступає низхідний тренд у динаміці фінансування видатків Зведеного бюджету України на потреби рибної галузі. Доведено, що основними пріоритетами удосконалення державного регулювання розвитку рибного господарства в Україні в умовах надзвичайних та продовольчих викликів мають виступати: 1) диверсифікація методів та інструментів бюджетно-податкового та грошово-кредитного стимулювання розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу рибного господарства; 2) умонтування в спектр методів та інструментів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарської діяльності підойм регламентаційно-

дозвільного та дорадчого спрямування. Встановлено, що необхідно запозичити іноземний досвід фінансового стимулювання суб'єктів рибного господарського бізнесу в частині надання податкових пільг при розбудові об'єктів рибного господарської та рибоохоронної інфраструктури для модернізації, реконструкції та технічного переоснащення існуючих об'єктів, а також будівництва нових, що дасть можливість поставити рибного господарську діяльність суб'єктів малого та середнього бізнесу на індустріальну основу і забезпечити відповідність цієї діяльності стандартам та регламентам якості і безпечності харчової продукції, котрі функціонують у Європейському Союзі. Обґрунтовано, що пріоритетом удосконалення державного регулювання розвитку рибного господарства України є розроблення сучасного інструментарію надання цільових безпроцентних позик та позик за пільговими процентними ставками суб'єктам рибного господарського бізнесу на благоустрій штучних та природних водних об'єктів, облаштування індустрії риборозведення, організацію господарського та спортивного рибальства, розбудову матеріально-технічної бази зберігання водних біологічних ресурсів.

The article establishes that the existing model of state regulation of the development of the fisheries industry in Ukraine operates with an excessively narrowed range of methods and instruments of regulatory influence on the subjects of fisheries and fish protection activities. Some of these regulators are a rudiment of the command and control system, and the other part does not provide effective incentives for the expanded reproduction of the resource and production potential of the aquaculture industry. The research has shown that the quintessence of the insufficient level of efficiency of the State regulation of the fisheries sector in Ukraine in 2007—2021 is the downward trend in the dynamics of financing of the Consolidated Budget of Ukraine for the needs of the fisheries industry. It is proved that the main priorities for improving the state regulation of fisheries development in Ukraine in the context of emergency and food challenges should be: 1) diversification of methods and instruments of fiscal and monetary stimulation of expanded reproduction of the resource and production potential of the fishery; 2) inclusion of regulatory, permitting and advisory approaches into the range of methods and instruments of regulatory influence on fishery entities. The author establishes that it is necessary to borrow foreign experience of fiscal incentives for fisheries business entities in terms of providing tax benefits for the development of fisheries and fish protection infrastructure for modernisation, reconstruction and technical re-equipment of existing facilities, as well as construction of new ones. It will make possible to put the fisheries activities of small and medium-sized businesses on an industrial basis and ensure that these activities comply with quality and safety standards and regulations. It is substantiated that the priority of improving the state regulation of the development of the fisheries industry of Ukraine is to develop modern tools for providing targeted interest-free loans and loans at preferential interest rates to fisheries business entities for the improvement of artificial and natural water bodies, arrangement of the fish farming industry, organisation of commercial and sport fishing, and development of the material and technical base for storage of aquatic biological resources.

Ключові слова: державне регулювання, рибне господарство, аквакультура, надзвичайні виклики, продовольчі виклики, водні біологічні ресурси.

Key words: government regulation, fisheries, aquaculture, emergency challenges, food challenges, aquatic biological resources.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Рибне господарство України відіграє вагомий роль у територіальному комплексотворенні, зміцненні ресурсно-екологічної безпеки та забезпеченні прийняттого рівня споживання цінних харчових продуктів. Дана ланка національного господарства охоплює розгалужену мережу природних та штучних водних об'єктів, а також об'єктів рибного господарської та рибоохоронної інфраструктури, що потребує відповідного регуляторного впливу держави задля збалансування природно-ресурсних можливостей та виробничо-господарських потреб відтворення ресурсного потенціалу рибної галузі. Належний регуляторний вплив забезпечуватиметься за умови модернізації існую-

ючого державного регулювання розвитку рибного господарства через інституціоналізацію та диверсифікацію методів і інструментів бюджетно-податкового, грошово-кредитного, регламентаційно-дозвільного та дорадчого впливу на суб'єкти рибного господарського підприємництва та на установи і організації, котрі спеціалізуються на науковому забезпеченні риборозведення. Більше того, модернізація державного регулювання розвитку рибного господарства має детермінуватися надзвичайними та продовольчими викликами, котрі виникли у зв'язку з вторгненням на територію України військ країни-терориста світового масштабу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У зв'язку з необхідністю забезпечення прискорених темпів розширеного відтворення ре-

сурсно-виробничого потенціалу рибного господарства в останні роки актуалізувалася проблема формування сучасного формату державного регулювання розвитку даної галузі національної економіки. Дана проблема набула особливої актуальності в останні роки, оскільки загострення надзвичайних (вторгнення на територію України російських агресорів) та продовольчих (посилення глобальної кризи забезпечення окремих частин світу та країн продовольством) викликів вимагає умонтування в спектр методів та інструментів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарського підприємництва комплексу фінансово-економічних підойм, котрі підвищують мотивацію малих і середніх підприємств щодо модернізації рибогосподарської та рибоохоронної інфраструктури.

Українські вчені Т. Андросович, Н. Вдовенко, О. Загороднюк, А. Іванов, С. Кваша, Є. Маркова, В. Марценюк, К. Рижова та інші [1—7] розкривають наукові засади та парадигмальну сутність державного регулювання розвитку рибного господарства, обґрунтовують доцільність умонтування в спектр методів та інструментів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарського підприємництва перевірених світовою практикою регуляторних підойм, констатують необхідність орієнтації інструментально-методологічної бази державного регулювання рибогосподарської діяльності на зміцнення конкурентоспроможності підприємств рибної галузі України, а також обґрунтовують необхідність дорадчого супроводу становлення рибогосподарського бізнесу. Водночас не повною мірою розглянуто пріоритети удосконалення державного регулювання розвитку водного господарства України в умовах надзвичайних та продовольчих викликів, котрі виникли у зв'язку з вторгненням на українську територію російських загарбників і загостренням у зв'язку з цим глобальним проблем забезпечення продовольством широких мас населення.

С. Кваша та Н. Вдовенко ключовою ланкою системи державного регулювання розвитку рибного господарства визначають державне програмування. Зокрема, вчені виокремлюють недоліки, котрі притаманні державним програмам фінансування рибного господарства: намагання підтримати всіх товаровиробників, зокрема й неефективно працюючих; суб'єктивний відбір одержувачів коштів; непрозорість процедур отримання бюджетних коштів та потурання ухиленню від виконання договірних зобов'язань. Усе це більшою чи меншою мірою спотворювало основну ідею збереження конкуренції, руй-

нувало підвалини ринкового середовища, порушувало законодавство в частині створення державою рівних умов доступу суб'єктів господарювання до матеріально-технічних і фінансових ресурсів [4, с. 14]. Даний підхід базується на імперативі, котрий передбачає зорієнтованість інструментарію державного регулювання розвитку рибного господарства на забезпечення конкурентних та прозорих умов надання бюджетних преференцій суб'єктам рибогосподарського бізнесу, щоб усунути наявні перегини та перекося у відтворювальних пропорціях нарощення ресурсного, виробничо-технічного та інфраструктурного потенціалу індустрії аквакультури. Це особливо важливо в умовах загострення надзвичайних та продовольчих викликів, щоб максимально ефективно використати потенціал нарощення виробництва водних біологічних ресурсів для подолання дефіциту продовольства і формування ресурсної бази дотичних до рибного господарства галузей.

Є. Маркова доцільність удосконалення системи державного регулювання розвитку рибного господарства розглядає в контексті зміцнення конкурентноздатності підприємств рибної галузі. За її версією, з 2001 року по теперішній час відбувається поступова еволюція форм і методів діяльності державних органів. Прийшло розуміння того, що недосконалість ринкових механізмів, властивих сучасній економіці України, не дозволяє сформувати ефективні процеси розвитку таких великих господарських систем, як рибогосподарський комплекс. Йде процес становлення нової рибогосподарської політики в напрямку розширення сфер впливу держави: від визначення правил розподілу права на вилов водно-біологічних ресурсів до появи прямих форм підтримки галузі [5, с. 18]. Тобто сучасний формат державного регулювання розвитку рибного господарства має поєднувати методи та інструменти регламентаційно-дозвільного та фінансово-економічного (бюджетно-податкового та грошово-кредитного) спрямування. При цьому необхідно забезпечити вдале поєднання перерахованих методів та інструментів, щоб використання фіскальних регуляторів мотивувало суб'єктів рибогосподарського підприємництва дотримуватися регламентів та стандартів якості і безпечності харчової продукції ЄС, котрі Україна зобов'язалася імплементувати.

Доцільність модернізації існуючого інструментарію державного регулювання розвитку рибного господарства впливає з наявності комплексу проблем фінансово-економічного забезпечення, котрі мають довготривалий ха-

ракти у вітчизняній практиці ведення рибогосподарського бізнесу. На думку А.Іванова, на сьогодні в національному рибному підкомплексі ще не створено відповідних умов функціонування підприємств рибної галузі в ринкових умовах, не відпрацьовано механізм ефективного кредитування, не задіяний страховий захист рибного господарства, відсутня фінансова підтримка, що в комплексі створює недостатній державний захист вітчизняного риботорговиробництва [3, с. 309]. Також наявність перерахованих проблем консервує перманентний дефіцит капітальних інвестицій та обігових коштів, що не дає можливості використати наявний ресурсно-виробничий потенціал рибного господарства в ряді регіонів України.

З огляду на сказане, пріоритетами модернізації державного регулювання розвитку рибного господарства України в умовах надзвичайних та продовольчих викликів виступає диверсифікація методів та інструментів бюджетно-податкового та грошово-кредитного впливу, а також умонтування у спектр регуляторних підходів інструментів регламентаційно-дозвільного та дорадчого спрямування.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті виступає обґрунтування пріоритетів та необхідності диверсифікації фінансово-економічних (бюджетно-податкових, грошово-кредитних, регламентаційно-дозвільних, дорадчих) методів державного регулювання розвитку рибного господарства України з врахуванням надзвичайних та продовольчих викликів сьогодення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Існуюча модель державного регулювання розвитку рибного господарства України оперує надмірно уніфікованим набором методів та інструментів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарської діяльності, окремі з яких є рудиментами командно-адміністративної системи, а інші не повною мірою сприяють розширеному відтворенню ресурсно-виробничого потенціалу рибної галузі. Також дана модель не забезпечує належних умов для підвищення привабливості рибогосподарського комплексу для вітчизняних інвесторів та інвесторів-нерезидентів через надмірну зарегульованість процесу передачі штучних та природних водойм у користування підприємницьким структурам, а також через відсутність прозорого механізму надання бюджетних преференцій суб'єктам рибогосподарського бізнесу.

Досвід державного регулювання розвитку рибогосподарської діяльності в останні десятиліття також продемонстрував невисокий рівень результативності реалізації державних програм розвитку рибного господарства через відсутність достатніх обсягів фінансово-інвестиційного забезпечення пріоритетів ефективного використання штучних та природних водойм в питаннях нарощення потенціалу водних біологічних ресурсів та в питаннях модернізації мережі об'єктів рибогосподарської та рибоохоронної інфраструктури. Прикметними рисами недостатнього рівня ефективності інструментально-методологічного забезпечення державного регулювання розвитку рибного господарства України виступають динаміка фінансування видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство у 2007—2021 роках (рис. 1), а також основні тенденції добування водних біоресурсів за всіма видами водоймищ за означений часовий проміжок.

У 2007—2021 роках у динаміці фінансування видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство спостерігається дві основних фази: 1 фаза — 2007—2016 роки — синусоїдна тенденція з відсутністю чітких висхідних трендів; 2 фаза — 2017—2021 роки — суттєве зростання бюджетних видатків порівняно з періодом 2007—2016 років. Зокрема у 2007 році сума фактичного публічного фінансування рибного господарства України складала 121,7 млн грн, у 2008 році — 144,6 млн грн, у 2009 році — 109,8 млн грн, у 2010 році — 149,1 млн грн, у 2011 році — 145 млн грн, у 2012 році — 186,5 млн грн, у 2013 році — 153,6 млн грн, у 2014 році — 138,3 млн грн, у 2015 році — 125,3 млн грн, у 2016 році — 160,1 млн грн.

У 2017 році порівняно з 2016 роком фактична сума видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство збільшилася на 176,8 млн грн. Таке нарощення публічних видатків у розвиток рибного господарства зумовлено необхідністю ліквідації дефіциту водних біоресурсів, який виник внаслідок окупації Криму і неможливості повноцінно використовувати виключну (морську) економічну зону України в цілях добування різноманітних видів водних біоресурсів. У 2018—2021 роках також спостерігався в цілому висхідний тренд у фактичних сумах публічного фінансування потреби рибного господарства.

Незважаючи на те, що у 2017 році порівняно з 2007—2016 роком значно виросла фактична сума фінансування видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство, у динаміці публічних видатків на потреби рибного

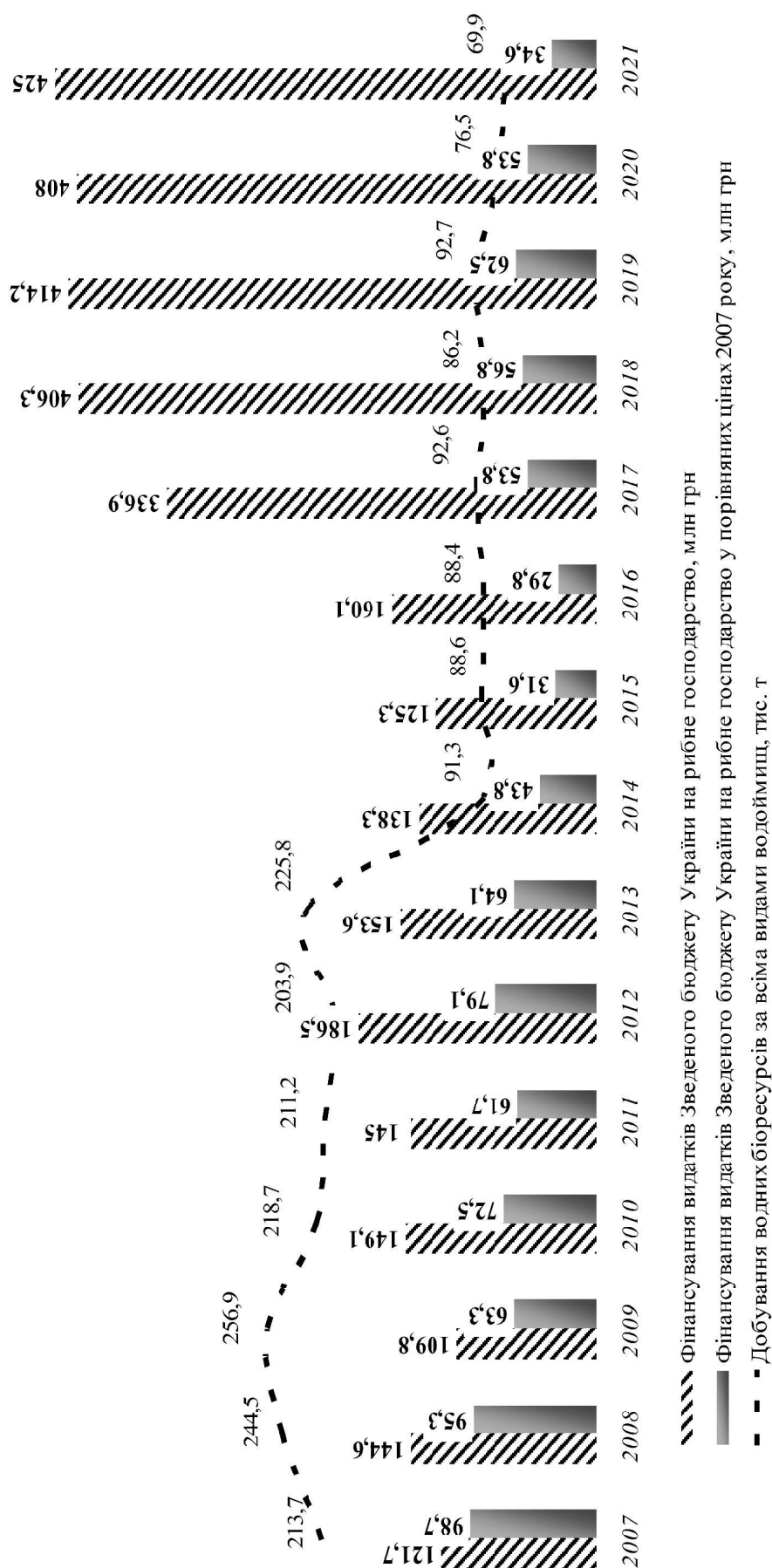

Рис. 1. Фінансування видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство та добування водних біоресурсів за всіма видами водоймищ у 2007—2021 роках*, **

* розраховано за даними Державної казначейської служби України та Державної служби статистики України.

** за 2021 рік взято планові показники фінансування видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство.

господарства у порівнянних цінах (сума публічного фінансування у порівнянних цінах розраховувалася шляхом ділення фактичної суми за відповідний рік на кумулятивний індекс цін виробників промислової продукції) має місце в цілому низхідна тенденція. Тобто виникає необхідність забезпечення прискорених темпів зростання фактичних сум фінансування публічних видатків на потреби рибного господарства, щоб забезпечити реальне зростання фінансово-інвестиційного забезпечення рибогосподарської діяльності за рахунок коштів публічних бюджетів різних таксономічних рівнів.

У 2007—2021 роках спостерігається асиметрія між динамікою фінансування видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство та динамікою добування водних біоресурсів за всіма видами водоймищ. Це є наслідком того, що у 2014 році була окупована російськими загарбниками частина України, зокрема Автономна Республіка Крим, що не давало змоги використовувати потенціал виключної (морської) економічної зони України та звужувало можливості освоювати водні біологічні ресурси виключних (морських) економічних зон інших держав. У результаті у 2021 році обсяг добування водних біоресурсів за всіма видами водоймищ порівняно з 2007 роком зменшився на 143,8 тис. т, порівняно з 2013 роком — на 155,9 тис. т.

Тому виникає необхідність у підвищенні результативності застосування методів та інструментів державного регулювання розвитку рибного господарства, щоб прискореними темпами нарощувати обсяги добування водних біологічних ресурсів, в першу чергу риби. Тим більше, загострення надзвичайних викликів, пов'язаних зі збройним вторгненням на територію України російських загарбників, вимагає умонтування у спектр методів та інструментів державного регулювання розвитку рибного господарства регуляторних підойм, котрі сформулюють сприятливі умови для максимально можливого нарощення запасів водних біологічних ресурсів у всіх видах водоймищ, що дасть змогу збільшити вітчизняне виробництво даного виду ресурсів, зокрема риби, вирішити проблему забезпечення населення країни цінними та якісними продуктами харчування, прискорити процеси розширеного відтворення потенціалу рибного господарства в регіонах, де ця ланка виступає однією з основних структуроутворюючих галузей. Необхідно інституціоналізувати додаткові методи та інструменти бюджетно-податкового та грошово-кредитно-

го впливу на суб'єкти рибогосподарського підприємництва, щоб розширити форми ведення виробничо-господарської діяльності за рахунок активнішого використання індустрії аквакультури у рекреаційних цілях.

Модернізація існуючого інструментарію державного регулювання розвитку рибного господарства України має відштовхуватися від кращих іноземних практик, де має місце розширений перелік методів та інструментів фінансово-економічної підтримки суб'єктів рибогосподарського підприємництва. В цьому плані заслуговує на увагу досвід підтримки національного рибного господарства, який існує в ряді зарубіжних країн. Так, законодавством США передбачено державну підтримку рибогосподарського бізнесу країни в таких формах: організація позик рибалкам; державні субсидії, пільговий податок при будівництві об'єктів рибогосподарської сфери; формування фонду відшкодувань рибалкам за фактом випадково завданої шкоди [3, с. 309]. Тобто у США інституціоналізовано широкий спектр методів та інструментів державного регулювання розвитку рибогосподарського бізнесу. Така практика з огляду на загострення надзвичайних (війна) та продовольчих (глобальна криза забезпечення продовольством) викликів має бути у короткостроковій перспективі імplementована у вітчизняну модель регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарського підприємництва та суб'єкти, котрі здійснюють дослідження, пов'язані з селекцією водних біологічних ресурсів.

В умовах інвестиційного дефіциту та зниженої інвестиційної привабливості проєктів розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу рибного господарства внаслідок воєнних дій саме інституціоналізація державних субсидій суб'єктам малого та середнього рибогосподарського підприємництва здатна активізувати ділову активність у даному сегменті природно-ресурсного сектора національної економіки, що, особливо для сільських територій, виступає вагомим чинником структурної перебудови місцевої економіки та результативнішого залучення природно-ресурсного потенціалу у відтворювальний процес. У регіонах, де має місце широка мережа ставків та інших водоймищ, надання державних субсидій на порядок підвищить мотивацію підприємницького сектора щодо нарощення потенціалу місцевої індустрії аквакультури.

Враховуючи те, що налагодження рибогосподарського бізнесу потребує значних обсягів капітальних видатків (розбудова рибогоспо-

дарської інфраструктури) та поточних витрат (оплата праці, оплата енергоносіїв, оплата комунальних послуг), вагомого значення набуває розроблення сучасного інструментарію надання цільових безпроцентних позик та позик за пільговими процентними ставками суб'єктам рибогосподарського бізнесу на благоустрій штучних та природних водних об'єктів, облаштування індустрії риборозведення, організацію господарського та спортивного рибальства, розбудову матеріально-технічної бази зберігання водних біологічних ресурсів.

Необхідно запозичити іноземний досвід фіскального стимулювання суб'єктів рибогосподарського бізнесу в частині надання податкових пільг при розбудові об'єктів рибогосподарської інфраструктури для модернізації, реконструкції та технічного переоснащення існуючих об'єктів, а також будівництва нових. Це дасть можливість поставити рибогосподарську діяльність суб'єктів малого та середнього бізнесу на індустріальну основу, щоб забезпечити відповідність своєї діяльності стандартам та регламентам якості і безпечності харчової продукції, котрі існують у Європейському Союзі.

Виходячи з того, що ресурсна база рибогосподарського бізнесу перманентно піддається впливу природнокліматичних факторів, зокрема стихійним лихам та природно-техногенним катастрофам, що об'єктивно призводить до високої ймовірності понесення втрат суб'єктами даного виду бізнесу, першочергового значення набуває умонтування в спектр методів та інструментів державного регулювання розвитку рибного господарства фінансово-економічних підойм, використання котрих дасть змогу формувати фінансові фонди відшкодувань рибалкам зростання витрат та понесених втрат у випадку отримання ними шкоди та різноманітних збитків.

В умовах поглиблення децентралізації влади та завершення процесу формування мережі територіальних громад, особливо в регіонах високої концентрації природних та штучних водних об'єктів, вагомого значення набуває розроблення та реалізація регіональних програм розвитку рибного господарства з чітким переліком пріоритетів та джерел фінансово-інвестиційного забезпечення, зокрема за рахунок коштів, акумульованих у процесі виконання угод публічно-приватного партнерства. В умовах дерегуляції земельних відносин, коли територіальні громади отримали значні площі земель державної власності поза межами населених пунктів, значно виріс потенціал фор-

мування комунального сектора у рибному господарстві, що потребує умонтування у спектр методів та інструментів державного регулювання таких регуляторів, котрі мотивуватимуть місцеве самоврядування розвивати рибогосподарський бізнес на підзвітних їм територіях.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У зв'язку із загостренням надзвичайних (воєнний стан) та продовольчих (необхідність збільшення обсягів виробництва цінних продуктів харчування та усунення глобальної проблеми голоду) викликів важливого значення в системі модернізації комплексної архітектоніки макроекономічного регулювання набуває проблема удосконалення державного регулювання розвитку рибного господарства України. Наявна модель державного регулювання розвитку рибного господарства оперує надмірно звуженим набором методів та інструментів регуляторного впливу, які є рудиментами командно-адміністративної економіки, а також не забезпечують належних стимулів для суб'єктів рибогосподарської діяльності в частині нарощення потужностей вирощування та видобування водних біологічних ресурсів. Квінтесенцією недостатнього рівня результативності державного регулювання розвитку рибного господарства в Україні у 2007—2021 роках виступає низхідна тенденція у динаміці реальної величини видатків Зведеного бюджету України на рибне господарство, що не дозволяє переломити негативні тренди у добуванні водних біологічних ресурсів, котрі виникли у зв'язку з окупацією частини території України у 2014 році, у зв'язку з повномасштабним вторгнення російських агресорів у 2022 році, у зв'язку з перманентним дефіцитом фінансово-інвестиційного забезпечення розбудови мережі об'єктів рибогосподарської та рибоохоронної інфраструктури. Передова світова практика свідчить, що основними пріоритетами удосконалення державного регулювання розвитку рибного господарства в Україні мають виступати: 1) диверсифікація методів та інструментів бюджетно-податкового та грошово-кредитного стимулювання розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу рибного господарства; 2) умонтування в спектр методів та інструментів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарської діяльності підойм регламентаційно-дозвільного та дорадчого спрямування. Для подолання перманентного інвестиційного дефіциту у рибному госпо-

дарстві України варто розширити перелік фінансово-економічних методів регуляторного впливу на суб'єкти рибогосподарської діяльності через інституціоналізацію позик, кредитних та податкових пільг, субсидій та компенсаційних виплат.

Література:

1. Андросович Т.Ю., Загороднюк О.В. Напрями удосконалення державного регулювання ринку риби та рибної продукції. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. Вип. 181 (2). С. 14—18.

2. Вдовенко Н.М. Парадигмальний погляд на розвиток аквакультури. Економіка та суспільство. 2017. № 8. С. 112—115.

3. Іванов А.М. Розвиток рибопродуктового комплексу в Південному регіоні України. Бізнес-Навігатор. 2014. № 1 (33). С. 306—310.

4. Кваша С.М., Вдовенко Н.М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм. Економіка та держава. 2011. № 11. С. 12—15.

5. Маркова Є.Ю. Державне регулювання підприємств рибної галузі в контексті підвищення її конкурентноздатності. Агросвіт. 2016. № 10. С. 17—24.

6. Марценюк В.П. Про доцільність діяльності дорадчої служби у рибницькій галузі. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Сільськогосподарські науки. 2011. Випуск 12 (52). С. 59—60.

7. Рижова К.І. Шляхи вдосконалення економічного механізму регулювання розвитку рибогосподарського комплексу України. Економіка природокористування і охорони довкілля. 2008. С. 307—312.

References:

1. Androsovyh, T.Yu. and Zahorodniuk, O.V. (2013), "Directions for improving state regulation of the fish and fish products market", *Naukovyj visnyk Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*. Ser.: Ekonomika, ahrarnyj menedzhment, biznes, vol. 181 (2), pp. 14—18.

2. Vdovenko, N.M. (2017), "A paradigmatic view of the development of aquaculture", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 8, pp. 112—115.

3. Ivanov, A.M. (2014), "Development of the fish product complex in the Southern region of Ukraine", *Biznes-Navihator*, vol. 1 (33), pp. 306—310.

4. Kvasha, S.M. and Vdovenko, N.M. (2011), "Scientific principles of state regulation of aquaculture development in artificial reservoirs", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 11, pp. 12—15.

5. Markova, E. (2016), "State regulation of enterprises in the fishing industry to increase its competitiveness", *Agrosvit*, vol. 10, pp. 17—24.

6. Martseniuk, V.P. (2011), "About the expediency of the activity of the advisory service in the fishing industry", *Zbirnyk naukovykh prats' Vinnyts'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu*. Seriya: Sil's'kohospodars'ki nauky, vol. 12 (52), pp. 59—60.

7. Ryzhova, K.I. (2008), "Ways to improve the economic mechanism for regulating the development of the fisheries complex of Ukraine", *Ekonomika pryrodokorystuvannia i okhorony dovkillia*, pp. 307—312.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2023 р.

ІНВЕСТИЦІЇ.

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

<https://nauka.com.ua>

Науково-практичний журнал

Виходить 24 рази на рік

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292